

Güçlü bireyler.
Güçlü toplumlar.

TOPLUMSAL CİNSİYETE DUYARLI İLETİŞİM REHBERİ

iletişimi
yeniden düşünmek

Güçlü bireyler.
Güçlü toplumlar.

© Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP) Türkiye, Haziran 2019

Yıldız Kule, Yukarı Dikmen Mah.
Turan Güneş Bulvarı, No:106 06650
Çankaya, Ankara
Tel : +90 312 454 11 00
e-posta : registry.tr@undp.org

www.tr.undp.org

Hazırlayanlar : Dr. Gökçe Bayrakçeken Tüzel
İdil Safiye Soyseçkin Ceylan
Deniz Şilliler Tapan
Kıvanç Özvardar

Tasarım : Carnavale | DKC Organizasyon Reklam Tasarım
Halkla İlişkiler Med. Biliş. Matb. ve Tic. Ltd. Şti.

Baskı : Teknoart Digital Ofset Reklamcılık Matbaacılık
İth. İhr. San. ve Tic. Ltd. Şti.

Bu rehber, kaynağı aynen belirtilmek koşuluyla telif hakkı sahibinin yazılı izni olmadan eğitim amaçlı ve ticari olmayan diğer amaçlarla kullanılabilir ve çoğaltılabilir.

TOPLUMSAL CİNSİYETE DUYARLI İLETİŞİM REHBERİ

iletişimi
yeniden düşünmek

İçindekiler

GİRİŞ	5
NEDEN TOPLUMSAL CİNSİYETE DUYARLI İLETİŞİM?	7
TOPLUMSAL CİNSİYET EŞİTLİĞİ NEDİR?	7
TOPLUMSAL CİNSİYET KALIP YARGILARI	7
ADAM KELİMESİNİN GENEL KULLANIMI	8
OLUMSUZ ETKİLERİ AZALTMAK İÇİN STRATEJİLER	9
GÖRSEL MATERYAL KULLANIRKEN DUYARLI OLUNMASI	9
TOPLUMSAL CİNSİYETE DUYARLI DİL KULLANIMININ SAĞLANMASI VE CİNSİYETÇİ KALIP YARGILARIN KIRILMASININ SAĞLANMASI	10
İLETİŞİMİN FARKLI YÖNLERİNİN ANALİZ EDİLMESİ	12
REFERANSLAR	14

Toplumsal cinsiyet eşitliği ve kadınların güçlenmesi kalkınmanın başlıca gereğidir. Birleşmiş Milletler tarafından 1990 yılından bu yana gelişerek izlenen insani kalkınma anlayışı; temel insan haklarından hareketle kalkınma hedefine yönelik olarak hayata geçirilen tüm çalışmalarda toplumsal refahı, insanın kendi potansiyelini gerçekleştirebilmesine olanak verecek kaynak ve fırsatlara erişimde eşit ve adil muameleyi; insanların ırk, dil, din, sınıfsal konum, gelir düzeyi, bedensel kapasite, yaş, cinsel yönelim, cinsiyet kimliği, toplumsal cinsiyet açılarından herhangi bir ayrımcılığa uğramamalarını hedefler.

İnsani kalkınma anlayışı çerçevesi içinde, toplumsal cinsiyet eşitsizliği ile mücadele etmek ana odaktır ve kalkınmanın her alanında gözetilmelidir. Toplumsal cinsiyet eşitliği perspektifi kadınların ve erkeklerin eşit biçimde ve görünür şekilde tüm süreçlere dâhil olmasına özen göstermeyi gerekli kılar. Bu perspektifin kurulması, anlaşılması, yerleşmesi ve kullanılması ise her şeyden önce iletişim süreçlerinde kendisini göstermelidir.

29 Ekim 1992 tarihli ve ST/IC/1992/67 sayılı Birleşmiş Milletler Sekreterliği İdari Yönergesi “Önyargıdan arınmış dil önemlidir, çünkü dili kullananın yaklaşımını gösterir. Bir cinsiyetin diğerinden daha üstün olduğunu iddia eden ifadelerden kaçınılmalıdır” demektedir.

Benzer biçimde 14 Ağustos 1998 tarih ve ST/ CS/SER.A/41 sayılı editoryal yönetmelik; Birleşmiş Milletler belgelerini yazan ve düzenleyen herkesin cinsiyete duyarlı dil kullanımı konusuna dikkatini çekmekte, resmi yazışmalarda toplumsal cinsiyete duyarlı dil kullanımı ihtiyacına azami dikkat gösterilmesini ve cinsiyete özgü ve potansiyel olarak ayrımcı ifadelerden kaçınma gereğini vurgulamaktadır.

Toplumsal cinsiyete duyarlı iletişim, UNDP Türkiye'nin 2015 yılından bu yana hız kazanan toplumsal cinsiyet eşitliği ana akımlaştırması çalışmalarının hem aracı, hem sonucu, hem de göstergesidir.

NEDEN TOPLUMSAL CİNSİYETE DUYARLI İLETİŞİM?

Dil, dünyayı yorumlama biçimimizi şekillendirir. Nasıl düşündüğümüzü ve davrandığımızı belirler. İletişim sırasında seçtiğimiz kelimeler, toplumsal cinsiyet ilişkilerini de içeren dış dünya hakkındaki varsayımlarımızı da yansıtır.

Gerçekliğin anlamları verili değildir, dil yoluyla inşa edilir. Baskın olan anlamların varlığına rağmen, bu anlamları sorgulayan alternatif anlamlar da mevcuttur.

Toplumsal cinsiyet kalıp yargıları dünyaya ve olanaklarına dair hatalı bir bakış ortaya koyarken kadınlara ve erkeklere sınırlar çizer ve kadınlık ve erkeklik durumlarını değersizleştirir.

Toplumsal cinsiyete duyarlı dil, gündelik dilde yer alan bilinçsiz varsayımlara karşıdır. Toplumsal cinsiyet önyargıları içeren dil,

işyerlerimize ve gündelik hayatlarımıza nüfuz etmiş durumdadır.

Dil; düşünce ve davranışların sınırlarını belirler. Düşünce ve davranışların değişimini, iletişim dilini değiştirerek ve kullanılan iletişim araçlarının içeriğini yöneterek sağlamak mümkündür. Kullanılan dilin cinsiyetler arası eşitsizliği pekiştirme ve yeniden üretme gücü olduğu gibi, toplumsal cinsiyet eşitliğini topluma yerleştirme potansiyeli de vardır.

Toplumsal cinsiyet eşitliğine duyarlı iletişim; kadın ve erkeğin eşit temsil edildiği, kaynaklardan ve fırsatlardan eşit yararlandığı, rolleri eşit üstlendikleri, karar alma süreçlerinde dengenin gözetildiği, kalıpların sorgulandığı, toplumsal cinsiyet eşitliğinin ana akımlaştırılmasına hizmet eden kapsayıcı bir konumlandırma, dil ve görsel kullanımıdır.

TOPLUMSAL CİNSİYET EŞİTLİĞİ NEDİR?

Cinsiyet, kadın ve erkek bedenindeki farklılıkları ifade eder. Toplumsal cinsiyet ise kadınlar ile erkekler arasındaki toplumsal olarak kurulan ve kültürel kaynakları olan farklılıklardır. Bir bireyin toplumsal cinsiyeti, sadece doğal ve biyolojik olarak belirlenmeyen, daha çok norm ve kalıp yargılar tarafından dayatılan rol ve özelliklerden oluşur. Kadınlar ve erkekler için toplum tarafından ve toplumsal olarak inşa edilen roller, davranışlar, eylemler ve nitelikler “toplumsal cinsiyet”

kavramı ile ifade edilir. Toplumsal cinsiyet zamana ve kültüre bağlı olarak değişiklik gösteren bir yapıdır.

Toplumsal cinsiyet eşitliği; bireylerin cinsiyetlerine bakılmaksızın, hayatın tüm alanlarında eşit fırsat ve haklardan yararlanması ve eşit muamele görmesi, diledikleri tüm alanlarda kişisel bilgi ve becerilerini geliştirebilmesi ve tercihler yapabilmesidir.

TOPLUMSAL CİNSİYET KALIP YARGILARI

Toplumsal cinsiyet kalıp yargıları kadınların ve erkeklerin davranış biçimlerine dair basit varsayımlar ve fikirler olarak tanımlanabilir. Toplumsal cinsiyet kalıp yargıları, genel toplumsal cinsiyet algısının pratikteki karşılığı niteliğindedir. Kalıplaşmış ve zaman içerisinde yerleşmiş kökenleri vardır. Cinsiyetler arasındaki eşitsiz ilişkilerin kaynağını oluşturur. Her gün tekrarlanan bu varsayım ve fikirler bireylerin çok yönlü ve karmaşık yapısını sınırlandırarak algıları tek tipleştirir. İki cinsiyetli bir toplum yapısı olduğunu ve bir cinsin diğeri üzerine üstünlüğünü kabul ve empoze

eder. Toplumsal cinsiyet kalıp yargıları dile ve her türlü iletişime özellikle karakter, fiziksel özellikler, roller ve meslekler gibi alanlarda yansır. Erkek karakterler ağırlıklı olarak agresif, rekabetçi ve girişken olarak temsil edilirken; kadınlar pasif, işbirlikçi ve çekingen olarak temsil edilir. Erkek, aileyi ve evi geçindiren olarak konumlandırılırken, kadına ailenin bakımını sağlayan anne/eş olma rolü verilir. Fiziksel özellikler ve meslekler de bireylerin özelliklerinden bağımsız olarak kadınlık ve erkeklik kalıplarıyla kodlanır.

KADIN KALIP YARGILARI | ERKEK KALIP YARGILARI

Karakter		
Kibar Kırılgan Duygusal Dırdırcı Dedikoducu		Girişken Cesur Rekabetçi Kılıbık Kaba
Fiziksel Özellik		
Zayıf Bakımlı Zarif		Güçlü Bakımsız Kaba saba
Rol		
Evde Eş ve/veya anne Ev işlerinden sorumlu Ailenin bakımını sağlayan		Kamusal alanda Aileyi ve evi geçindiren Kural koyan/karar veren Aileyi koruyan
Meslek		
Çocuk bakıcısı Hemşire Hostes Öğretmen Sekreter	Doktor Esnaf Mühendis Pilot Tamirci	Teknisyen Ustabaşı Yargıç Yönetici

ADAM KELİMESİNİN GENEL KULLANIMI

Türkçe’de sözcükler İngilizce, Almanca, Fransızca, İspanyolca, vb. dillerden farklı olarak, eril ve dişil olarak ayrılmaz. Ayrıca üçüncü tekil kişi zamiri olan o, kadın ve erkek için farklı kullanılmaz. Ancak bu durum Türkçe’nin cinsiyetçilikten uzak olduğu anlamına gelmez. Türkçe’de bazı kelimeler, ifadeler, deyimler ve atasözleri dilin tarihsel, toplumsal ve kültürel olarak beslendiği cinsiyetçi özellikler taşır.

‘Adam’ kelimesi gündelik hayatta toplumsal cinsiyet ifade etmeyen bir kelime olarak değerlendirilir. Ancak bu kelime erkek veya insan olarak belirgin bir şekilde anlamlandırılmasa bile, aslında genel kullanımı sorunludur, çünkü kadınların deneyim ve davranışından kaynaklı farklı unsurları göz ardı etmemize neden olur.

Moulton, yazarın niyeti dışında, “adam” kelimesinin genel kullanımının toplumsal

cinsiyet açısından tarafsız olarak yorumlanamayacağını iddia eder. Casey Miller ve Kate Swift (1976) bir çalışmada üniversite öğrencilerinin sosyolojiyle ilgili bir kitabın bölümlerini görselleştirmek için fotoğraf seçmelerini ister. Öğrenciler; “Toplum”, “Sanayi Yaşamı” ve “Siyasal Davranış” başlıklı bölümler için kadın ve erkek fotoğraflarını bir arada seçmeye yönelir. Aynı bölümlerin başlıkları “Sosyal Adam”, “İş Adamı” ve “Siyasi Adam” olduğunda, öğrenciler yalnızca erkeklerin olduğu fotoğrafları seçerler. Bu örnek; adam sözcüğü kullanıldığında, insanların kadınları değil, erkekleri düşündüğüne ikna edici bir örnek olarak verilir. (Miller ve Swift, 1976, sayfa 21).

Aslında adam kelimesi örtük olarak erkek olmayı, insan/adam olmak ile özdeşleştiren ve ‘herkesi’ kapsama iddiasıyla kadını görünmez kılan ifadelerden biridir.

OLUMSUZ ETKİLERİ AZALTMAK İÇİN STRATEJİLER

Topluumsal cinsiyet rolleri, belirli cinsiyet gruplarının belli ürün ve hizmetlerle ilişkilendirilmesine, belirli mekanlarla konumlandırılmasına ve belirli fiziksel özelliklerle görselleştirilmesine neden olur. Topluumsal cinsiyet ile ilgili kalıp yargıları destekleyen ve cinsiyetçi özellikleri ortaya koyan bir dilden kaçınmak ve iletişimde olumsuz etkileri azaltmak için dikkat edilmesi gereken hususlar aşağıda örneklerle verilmiştir.

» Sevgili anneler, sınıf partimiz için kurabiye pişirmenizi rica ediyoruz” gibi dışlayıcı cümleler kurmaktan kaçının. Daha kapsayıcı alternatif cümleleri düşünün: “Sevgili aileler, sınıf partimiz için kurabiye pişirmenizi rica ediyoruz” gibi.

» Bazı iş ve görevler yalnızca erkeklere veya kadınlara uygunmuş gibi düşünmeyin. Örneğin; çiftçiler erkek olur veya ilkökul öğretmenleri kadın olur gibi. Bu durum toplumsal cinsiyet temelli varsayımlara neden olur. Bir iş veya görevden bahsederken, eğer o kişinin cinsiyeti belliyse, ancak o zaman toplumsal cinsiyete özgü bir zamir kullanın.

» Kadınlar ve erkekler hakkında hakkaniyetli olmayan varsayımlar yansıttığı için kişileri ve meslekleri adlandırırken unvan kullanmaktan kaçının. Topluumsal cinsiyet açısından adil bir dil, olanakları sınırlamak yerine onları genişletirken, kadınlar ve erkekler için hem daha kapsayıcı, hem de daha hakkaniyetli bir temsiliyeti mümkün kılar.

» Kadınları ve erkekleri aynı şekilde tanımlayın. Küçültücü veya özel biçimdeki tanımlar çoğu

zaman gereksizdir. Doktor, hakim, çiftçi veya oyuncu gibi genel terimler iki cinsiyeti de temsil eder. Yalnızca bazı durumlarda alternatif anlatım biçimlere ihtiyaç duyulur ve bu durumlarda da, alternatif formlar hem eril hem de dişil hitapların yerini alır.

» Bazı mesleklerin sadece erkeklere özgü olduğu varsayımından hareketle, bu tür sözcüklerin önüne kadın sözcüğünü ekleyerek kadını ötekileştiren ifadelerden kaçının.

» Kadını görmezden gelen, büyüklük taslayan, değersizleştiren, önemsizleştiren veya kadın ve erkeğin kalıplaşmış imajlarını güçlendiren cümlelere alternatifler arayın.

» Dile yerleşmiş olan ve kalıplaşmış cinsiyetçi sözcük, ifade, atasözü, deyim, vb. kullanmaktan kaçının, cümleleri farklı ifade etmeye çalışın.

» Görsel iletişimde kadınların ve erkeklerin eşit temsil edilmesini sağlayın.

» Kadına ve erkeğe aynı davranışı gösterin.

» Nezaket içeren hitapları cinsiyet eşitliğini destekleyecek şekilde kullanın. Kadınları bir erkekle ilişkisiyle (yani evli olup olmamasıyla) etiketleyen nezaket içeren veya kadını bir erkeğin uzantısı olarak görerek önemsizleştiren ve görünmez kılan hitaplardan kaçının.

» Toplumdaki, algı dünyamızdaki ve dilimizdeki cinsiyet eşitsizliklerini fark edin, keşfedin, sorgulayın ve dönüştürün.

GÖRSEL MATERYAL KULLANIRKEN DUYARLI OLUNMASI

» İnsanları merkeze alın. Kadınları ve erkekleri eşit olarak temsil eden görseller kullanın.

» Görsellerde erkeklerin ve kadınların geleneksel rollerde yer almadığına emin olun.

» Dezavantajlı veya hayatta kalmayı başaran kişiyi kurban olarak gösteren görselleri kullanmaktan kaçının.

» Kişilerin cinsel kimlikleri ile öne çıkmasından kaçının.

» Topluumsal cinsiyet kalıp yargılarını yeniden üreten görselleri kullanmaktan kaçının.

» Topluumsal cinsiyet rollerine eşit yer veren görselleri kullanın.

TOPLUMSAL CİNSİYETE DUYARLI DİL KULLANIMININ VE CİNSİYETÇİ KALIP YARGILARIN KIRILMASININ SAĞLANMASI

TOPLUMSAL CİNSİYET EŞİTLİĞİNİ HİTAP VE MESLEKİ REFERANSLARLA DESTEKLEYİNİZ

ÖN YARGILI	ÖN YARGISIZ
Satıcı adam, satıcı kadın	Satış temsilcisi, satıcı
Kariyer sahibi kadın	Profesyonel, yönetici, iş insanı
Hostes, Host	Kabin görevlisi
Erkek hemşire	Hemşire
Ev hanımı, ev erkeği	Evi çekip çeviren
İş adamı, iş kadını	İş insanı, girişimci
Kadın (temizlik yapan)	Temizlikçi
Ev sahibesi	Ev sahibi
Bayan	Kadın

DIŞLAYICI TERİMLERİ KULLANMAKTAN KAÇININ

ÖN YARGILI	ÖN YARGISIZ
Adam	İnsan, kişi, birey
İnsanoğlu/Ademoğlu	İnsanlık
Projeye adam almak	Projeye eleman/çalışan almak
Kameraman	Kamera operatörü
Kadın/bayan gazeteci, kadın/bayan muhabir	Gazeteci, muhabir
Kadın/bayan polis, erkek polis	Polis memuru
Kadın/bayan doktor, erkek doktor	Doktor
Kurucu babalar	Kurucular
Adam olmak	Büyüme, iyi yetişme, iyi bir duruma gelme, toplum kurallarına uyuyor olmak.
Centilmenlik anlaşması	Yazısız sözleşme
Sıradan adam	Sıradan insan
Anavatan	Vatan/memleket
Anadil	Doğal dil
Düşünen adam	Düşünen insan/entelektüel
Sözünün eri	Verdiği sözü yerine getiren
Adam/gün sayısı	Çalışma gün sayısı

KALIPYARGILARI YENİDEN ÜRETMEKTEN KAÇININ

ÖN YARGILI	ÖN YARGISIZ
Bayan	Kadın
Bayan tuvaleti	Kadın tuvaleti
Kadın gibi	Nazik
Kızlık soyadı	Evlilik öncesi soyadı
Kız gibi	Utangaç, çok güzel ve yeni (kullanıldığı yere göre)
Adam	Eleman, çalışan
Efendi	Uzman, şef, süpervizör
Kız çocuk, erkek çocuk	Kız çocuk, oğlan çocuk

CİNSİYETÇİ ATASÖZÜ VE DEYİMLERİ KULLANMAKTAN KAÇININ

Kız evi, naz evi	Kalibının adamı olmamak
Kızın mı var derdin var	Kız gibi gülmek /yürümek
Anasının kızı / Anasına bak kızını al	Anasını satmak
Kızını dövmeyen dizini döver	Kadınlar hamamına çevirmek
Oğlan dayıya kız halaya çeker	Evde kalmış
Bir kızı bin kişi ister bir kişi alır	Kız kurusu
Kız almak / Kız vermek	Eksik etek
Delikanlı kız	Kaşık düşmanı
Hanım evladı / Hanım hanımcık	Karı ağızlı!
Erkek sözü vermek	Hanım evladı
Erkekliğe sığmamak	Delikanlı kız
Erkeklik sende kalsın	Oğlan büyür koç olur, kız büyür hiç olur
Erkeğin kalbine giden yol midesinden geçer	Oğlan doğuran övünsün, kız doğuran dövünsün
Erkek adam ağlamaz	Oğlanı her karı doğurmaz, er karı doğurur
Kadın erkeği rezil de eder, vezir de	Oğlunu seven hocaya, kızını seven kocaya verir
Adam gibi adam/adam gibi kadın	Kadının şamdanı altın olsa, mumu dikecek erkektir
Adama benzemek	Anan gibi saç uzatacağına, baban gibi bıyık bırak
Adam içine karışmak	Erkeğin okumuşu kadı, karının okumuşu cadı olur

ÖRNEKLER VE ALTERNATİF ÖNERİLERİ

ÖN YARGILI	ÖN YARGISIZ
(Yönetici konuşurken) Bu işi bizim kıza vereceğim.	Asistanımdan bu işi üstlenmesini rica edeceğim.
(İşyerinde bir hitap olarak) Kızlar, çocuklar	Arkadaşlar
(İşyerinde bir hitap olarak) Güzelim, canım, vs.	Adıyla hitap edelim.
Kıvanç da Volkan da tam zamanlı işe sahipler ve Volkan eşine ev işlerinde yardım ediyor.	Kıvanç da Volkan da tam zamanlı işe sahipler ve ev işlerini paylaşıyorlar.
Zeynep ofisteki kızlarla yemek yedi.	Zeynep ofisteki kadınlarla yemek yedi.
Araştırmacılar genellikle karılarını ve çocuklarını ihmal ederler.	Araştırmacılar genellikle eşlerini ve çocuklarını ihmal ederler.
Komitedeki bütün hanımlar alınan kararı destekledi.	Komitedeki bütün kadınlar alınan kararı destekledi.
Hilal bir meslek kadını	Hilal bir profesyonel meslek sahibi
Kadın şoför kaza yaptı.	Şoför kaza yaptı.
Türkiye'den bir Kadın hekim bir başarıya imza attı.	Türkiye'den bir hekim başarıya imza attı

İLETİŞİMİN FARKLI YÖNLERİNİN ANALİZ EDİLMESİ

İç ve dış iletişimde kullanılan ve farklı iletişim kanallarından gelen bilgileri gözden geçirip analiz edin. Aşağıdakiler, çalıştığınız kuruluşun toplumsal cinsiyet eşitliğine bakışını, duruşunu ve eylemlerini yansıtır:

- » Kullanılan dil
- » Kullanılan görseller

- » Kullanılan mesajlar
- » Mesajın hedefi
- » Toplumsal cinsiyet konularının varlığı, çok az mı yoksa temel bir konu olarak mı ele alındığı
- » Çalıştığınız kuruluşun o ülkedeki toplumsal cinsiyete yönelik bakışının ve duruşun kanıtı

DIŞ İLETİŞİMDE DİLİNİZİN TOPLUMSAL CİNSİYETE DUYARLILIĞINDAN EMİN OLUN

- » Web sitesi (dil ve görsel açısından toplumsal cinsiyete duyarlı)
- » Üst yönetim tarafından yapılan konuşmaların içeriği
- » Toplumsal cinsiyet konularının medyada nasıl yansıtıldığı
- » Kurumun resmi sözcüsü olarak hem kadın hem de erkeğin seçimi
- » Her türlü etkinliğin öncesinde konuşmacıların kadın-erkek eşitliğini gözetecek şekilde planlanması
- » Etkinliklerde kadınların ve erkeklerin eşit olarak görevlendirilmesi
- » Etkinliklerde kadınların ve erkeklerin eşit katılımının teşvik edilmesi

- » Etkinliklerde kadınlara sadece sunucu veya moderatör veya kolaylaştırıcı rollerinin verilmediğinden emin olunması
- » Kurumsal iletişim ve tanıtım materyallerinin içeriği, dili ve görsellerinde toplumsal cinsiyete duyarlı yaklaşım
- » Toplumsal cinsiyete ilişkin yayınlarda, belgeselerde, radyo yayınlarında kullanılan dil
- » Basın bültenlerinde, sosyal medya mesajlarında toplumsal cinsiyet kalıplarına yer verilmemesi
- » Yazılı, görsel ve sosyal medya ile paylaşılacak görsellerde kadın-erkek temsiline eşit şekilde sağlanması

İÇ İLETİŞİMDE TOPLUMSAL CİNSİYETE DUYARLI BİR DİLİN KULLANILDIĞINDAN EMİN OLUN

- » Her türlü yazışmada (mektup, e-posta, vb.) kadınlara ve erkeklere nasıl hitap edildiğine dikkat edin (Bay, bayan, sevgili, sayın)
- » Yönetimin çalışanlara karşı kullandığı ve çalışanların kendi aralarında kullandığı dil
- » Sunumlar ve iç toplantılardaki iletişimde kullanılan dil
- » Ofis içi iletişim materyallerinde (Merkez ofisten veya ülke ofisinden gelen bültenler,

broşürler vb.,) kullanılan dil

- » Ofisin dekorasyonunda kullanılan posterler ve sloganlardaki dil
- » Ofis içi dil ve iletişim rehberleri
- » Ofisin etkinliklerinde kadınların ve erkeklerin eşit temsiliyetinin sağlanması, etkinliklerde hem kadınların hem de erkeklerin kolaylaştırıcı ya da yürütücü olarak görev alması

CİNSİYETE DUYARLI İLETİŞİM: ARAMIZDAKİ DAYANIŞMA

Cinsiyete duyarlı iletişim kurabilmek için çatışmacı ve yarışmacı değil dayanışmaya yönelik bir dilin kullanımının alışkanlık haline getirilmesi gerekir. Bunun için doğrudan cinsiyet içermese dahi aşağıdaki konulara hassasiyet göstermemiz önem taşımaktadır. İşyerindeki çalışanlar arasındaki ilişki **insani olmalı; işbirliği, saygı, dürüstlük ve birbirinin haklarını tanımaya** dayalı biçimde kurulmalıdır. İletişim kültürümüzü değiştirmek aktif olarak dinlemek, empati kurmak ve başkalarına

da faydalı olmak (diğerkâmlık) ile başlar. Toplumsal cinsiyete duyarlı iletişim sadece kadın ve erkek ile ilişkili durumlara işaret etmez. Bunun yanında iletişimde baskıcı güç ilişkilerinin terk edilmesini de gerektirir. Bireyci ve rekabetçi davranışın ve iktidara dayalı dikey hiyerarşik ilişki biçiminin yerini, açık iletişim, fikir alışverişi, işbirliği ve güvene dayalı yatay ilişki biçiminin alması durumunda toplumsal cinsiyete duyarlı bir iletişim kurma olanağına kavuşabiliriz.

ÖRNEKLER VE ALTERNATİF ÖNERİLERİ

Fikir tartışması	Diyalog
Tek bir doğru cevabın olduğunu, onu da bildiğini düşünmek	Birçok insanda cevabın farklı parçaları olabileceğini düşünmek
Diğer tarafın haksız/yanlış olduğunu göstermeye çalışmak	İşbirliğine önem verip ortak bir anlayışta buluşmak için birlikte çalışmak
Kazanma hedefli olmak	Ortak zemin bulmaya çalışmak
Kusur arayıp, karşı argümanlar geliştirmek	Anlamak için dinlemek, anlam bulmak ve ortaklaşmak
Kendi varsayımlarımızı doğru olarak savunmak	Başka fikirlerin bizi geliştireceğini kabul etmek
Başkalarının kusurlarını ve zayıf yönlerini ortaya çıkarmaya çalışmak	Başkalarının güçlü ve değerli yanlarını ortaya çıkarmak
Bir kaybeden ve bir kazanan yaratarak tartışmanın önünü tıkamak	Tartışma sonlandıktan sonra bile konunun gelişimine açık olmak
Durumu haklı çıkararak bir onay ya da sonuç aramak	Yeni durumları keşfetmek, kendini kapatmamak

REFERANSLAR

- **Gender Mainstreaming Crash Course**, Gender Mainstreaming Atölyesinde Barbora Galvankova tarafından yapılan sunum, 22-23 Eylül 2015, BM Evi, Ankara, Türkiye.
- **Gender Sensitive Language in Communication Atölyesi** Prof. Dr. Çiler Dursun tarafından yapılan sunum, 9 Haziran 2016, BM Evi, Ankara, Türkiye.
- **Gender Sensitive Language**, Summary of Awareness Raising Session, https://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:VPdgmMm3Y4IJ:https://unswap.unwomen.org/UNEntity/ViewDocument%3FFilename%3DAnnex16__23201435437.pdf+%&cd=1&hl=tr&ct=clnk&gl=tr
- **Guide to Gender Sensitive Use of Language**, Kadir Has Üniversitesi Yayınları, <http://www.khas.edu.tr/w243/files/news/Gender%20Sensitive%20Writing%20Guide.pdf>
- **How to Prepare a Gender Strategy for a Country Office Guideline**, https://intranet.undp.org/unit/bpps/gender/genderseal/_layouts/WopiFrame.aspx?sourcedoc=/unit/bpps/gender/genderseal/Gender%20Seal%20Documents/How%20to%20prepare%20a%20Gender%20Strategy%20for%20a%20Country%20Office.pdf&action=default&Sou
- <http://www.apaonlinecs.org/apa-guidelines-for-non-sexist-use-of-language>
- <http://www.ncte.org/positions/statements/genderfairuseoflang>
- **İletişimde Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Rehberi**, Koç Holding (2017)
- **Learning through Conflict: How Successful Leaders Transform Differences into Opportunities**, Gerzon, Mark, (2006)
- **Words and Women: Garden City**, NY: Anchor Press/Doubleday. Miller, Casey, and Swift, Kate. (1976)

NOTLAR

A series of horizontal dashed lines for taking notes, consisting of 25 rows.

NOTLAR

A series of horizontal dashed lines for taking notes.

*Güçlü bireyler.
Güçlü toplumlar.*

